

FRAGMENTA FAUNISTICA

Tom VIII

Warszawa, 30 IV 1959

Nr 8

Regina TROJANOWA-BAŃKOWSKA

Nowe dla Polski lub mniej znane gatunki z rodziny
Syrphidae (Diptera)

Новые для Польши или менее известные виды семейства
Syrphidae (Diptera)

New or little-known species of the family *Syrphidae*
(Diptera) in Poland

[Z 6 rysunkami w tekście]

Spis niniejszy oparty jest głównie na materiałach zebranych w ciągu ostatnich sześciu lat w różnych miejscowościach Polski. W kilku przypadkach podaję występowanie gatunków na podstawie okazów pochodzących ze zbiorów G. SCHROEDERA i O. KARLA, które nie były dotychczas publikowane, lub które wymienieni dipterologowie błędnie oznaczyli i zaliczyli do innych gatunków. Niewłaściwe oznaczenie dotyczy tu *Syrphus lapponicus* (ZETT.) i *Sphagina kimakowiezi* STROBL. Ponieważ oznaczeń moich dokonałam na podstawie budowy aparatu kopulacyjnego samców tych gatunków, uważam za celowe zamieszczenie rysunków tych aparatów w niniejszej pracy.

Wykaz zawiera dane o 68 gatunkach, z których 10 nie było dotychczas znanych z Polski. Są to: *Mallota tricolor* Lw., *Penthesilea floccosa* (MEIG.), *Penthesilea ranunculi* (PANZ.), *Neoascia geniculata* (MEIG.), *Sphagina kimakowiezi* STROBL, *Chilosia rotundiventris* BECK., *Chilosia langhofferi* BECK., *Pipiza fenestrata* MEIG., *Cnemosdon fulvimanus* (ZETT.) i *Syrphus euchroma* Kow.

Materiały służące za podstawę tego opracowania znajdują się w zbiorach Instytutu Zoologicznego PAN w Warszawie.

*Eristalinae**Mallota fusciformis* (FABR.)

Wrocław, 5 VI 1953, 1 ♀, leg. A. Mońko.

Gatunek rzadko spotykany, rozprzestrzeniony w Europie środkowej i południowej oraz na Kaukazie. Z Polski znany tylko z Pomorza (CZWAŁINA, 1893; KARL, 1935; SCHROEDER, 1909). Owady dorosłe pojawiają się wczesną wiosną. Spotkać je można na kwitnących wierzbach, berberysie i innych wczesnych kwiatkach.

Mallota tricolor LW.

Pow. Częstochowa: Złoty Potok, 17 VI 1957, 1 ♂, leg. J. KAPUŚCIŃSKI.

Gatunek niezmiernie rzadki, spotykany w Europie, Azji Mniejszej i Japonii. Wymieniony okaz został złowiony w wilgotnym lesie dębowym. Z Polski dotychczas gatunek ten nie był znany.

Mallota cimbiciformis (FALL.)

Pow. Sochaczew: Trojanów, 2 VI 1957, 1 ♂, leg. A. Mońko. Kielce, 25 V 1954, 1 ♂, leg. J. KARCZEWSKI.

Gatunek rozmieszczony w środkowej i północnej Europie, oraz na Syberii. Pojedyncze okazy owadów dorosłych spotyka się wczesną wiosną na kwitnących wierzbach i iwach. Z Polski podawany dotychczas tylko z jednego stanowiska na Pomorzu (KARL, 1935).

Eristalis jugorum EGG.

Pow. Kłodzko: Lewin Kłodzki, VIII 1954, 1 ♂, leg. R. TROJANOWA.

Gatunek alpejski. Z Polski wykazany dotychczas tylko z Doliny Sądeckiej (NOWICKI, 1873).

Eristalis alpina (PANZ.)

Pow. Pruszków: Podkowa Leśna, 1945, 1 ♀, leg. J. GŁOWACKI.
Pow. Pińczów: Grochowisko, 14 VI 1956, 1 ♀, leg. ekipa I. Z. PAN. Pow. Pszczyna: Bieruń Stary, 7 VII 1953, 1 ♂, leg. S. GODZIK.

Gatunek środkowoeuropejski. Z Polski wykazany z Tatr (BOBEK, 1890; NOWICKI, 1873; LOEW, 1870), Pomorza (CZWAŁINA, 1893; KARL, 1935; SCHROEDER, 1909), Puszczy Białowieskiej (SACK, 1925) i Chodeża (SZNABL, 1881).

Tubifera affinis WHALB.

Pow. Suwaki: Pobrzeże jez. Hańcza, 9 VIII 1957, 1 ♀, leg. E. KOSTROWICKA.

Gatunek północnoeuropejski, spotykany w Szwecji, Danii i na Łotwie. Z Polski podawany dotychczas tylko z Puszczy Kampinoskiej (TROJANOWA, 1953), gdzie polawiałam go na podmokłych łąkach w olszynie.

Volucellinae

Volucella zonaria (PODA)

Warszawa-Ratajewo, 20 VI 1947, 2 ♂♂, leg. B. KRECZMER.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Z pozostałych części kraju wymieniany z Pomorza (KARL, 1935; SCHROEDER, 1911), Tatr (LOEW, 1870; NOWICKI, 1873) i Przemyśla (NOWICKI, 1870). Rozprzestrzeniony w Europie środkowej i południowej, oraz w północnym Iranie.

Eumerinae

Eumerus flavitarsis ZETT.

Skierniewice, 22 VII 1951, 1 ♂, leg. R. TROJANOWA.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Znany ze środkowej i północnej Europy. Z Polski wykazany był dotychczas tylko z Pomorza (CZWAŁINA, 1893).

Eumerus ovatus LW.

Puszcza Kampinoska, 23 VII 1955, 1 ♀, leg. A. MOŃKO, 31 VII 1955, 1 ♂, leg. R. TROJANOWA, 12 V 1957, 1 ♂, leg. P. TROJAN. Toruń, 21 V 1953, 1 ♂, leg. P. TROJAN. Wrocław, VI 1953, 1 ♂, leg. R. TROJANOWA.

Gatunek charakterystyczny dla południowej Europy, w Europie środkowej rzadziej spotykany. Z Polski wykazany z Pomorza (SCHROEDER, 1910; KARL, 1935) i okolic Warszawy (SZNABL, 1881).

Eumerus sabulonum (FABR.)

Jędrzejów, VI 1955, 2 ♂♂, leg. J. KARCZEWSKI.

Gatunek dość rzadki, z Polski wykazany tylko z Pomorza (KARL, 1935; CZWALINA, 1893; SCHROEDER, 1909) i okolic Warszawy (SZNABL, 1881). Znany z Europy i północnej Afryki.

Eumerus annulatus (PANZ.)

Wrocław, VI 1953, 1 ♀, leg. R. TROJANOWA.

Gatunek znany z Europy, w Polsce rzadko spotykany. Wykazany dotychczas tylko z Pomorza (KARL, 1935; CZWALINA, 1893; SCHROEDER, 1909).

*Milesiinae**Brachypalpus valgus* (PANZ.)

Pow. Ząbkowice Śląskie: Muszkowice, 4 V 1952, 1 ♂, leg. W. J. PUŁAWSKI.

Gatunek środkowo i południowoeuropejski. U nas spotykany bardzo rzadko. Wymieniany był tylko z Pomorza (KARL, 1935; CZWALINA, 1893) i Puszczy Białowieskiej (SACK, 1925).

Brachypalpus chrysites EGG.

Pow. Kłodzko: Polanica Zdrój, 25 IV 1954, 1 ♂, leg. A. RIEDEL.
Pow. Jelenia Góra: Szklarska Poręba, VI–VII 1905, 2 ♀♀, leg. G. SCHROEDER.

Gatunek wymieniany z Alp i Turyngii. Z Polski dotychczas znany tylko z okolic Warszawy (TROJANOWA, 1953).

Brachypalpus bimaculatus MACQ.

Wrocław — Ogród Botaniczny, 8 VI 1952, 1 ♀, leg. W. J. PUŁAWSKI.

Znany z Europy środkowej. Z Polski wykazany dotychczas z Tatr (NOWICKI, 1873; LOEW, 1870), okolic Krakowa (BOBEK, 1893) i Pomorza (KARL, 1935; SCHROEDER, 1909).

Zelima tarda MEIG.

Pieniny, 15–30 VIII 1955, 1 ♂, leg. ekipa I. Z. PAN.

Gatunek znany z Europy. Z Polski wymieniany dotychczas tylko z Pomorza (KARL, 1935; CZWALINA, 1893; SCHROEDER, 1909).

Zelima nemorum FABR.

Puszcza Kampinoska, VII 1954, 1 ♂, leg. R. TROJANOWA.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Znany z Europy i Ameryki Północnej. Z Polski dotychczas podawany z Pomorza (CZWALINA, 1893; KARL, 1935), Tatr (NOWICKI, 1873) i Puszczy Białowieskiej (SACK, 1925).

Zelima femorata (L.)

Puszcza Kampinoska, 12 V 1957, 1 ♂, leg. P. TROJAN. Jędrzejów, VI 1955, 1 ♀, leg. J. KARCZEWSKI.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Znany z Europy, Syberii i Chin. Z Polski wymieniany z Pomorza (KARL, 1935; CZWALINA, 1873; SCHROEDER, 1909), Ojcowa (SZNABL, 1881) i Tatr (NOWICKI, 1873; LOEW, 1870).

Zelima sylvarum (L.)

Puszcza Kampinoska, 17 VIII 1951, 1 ♀, leg. R. TROJANOWA.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Rozprzestrzeniony w całej Europie. Z Polski wymieniany z Tatr (NOWICKI, 1873; LOEW, 1870), Kalwarii koło Krakowa (BOBEK, 1893), Puszczy Białowieskiej (SACK, 1925) i Pomorza (CZWALINA, 1893; KARL, 1935; SCHROEDER, 1909).

Oynorrhina fallax (L.)

Pow. Giżycko: Przerwanki, 27 VI 1957, 1 ♂, leg. P. TROJAN. Pow. Maków Podhalański: Zawoja, 5 VII 1955, 1 ♂, 1 ♀, leg. A. RIEDEL.

Gatunek rozprzestrzeniony w Europie i na Syberii. Z Polski wymieniany z Pomorza (CZWALINA, 1893; KARL, 1935;

SCHROEDER, 1911), Puszczy Białowieskiej (SACK, 1925), okolic Warszawy (SZNABL, 1881) i Tatr (NOWICKI, 1873; LOEW, 1870).

Penthesilea floccosa (MEIG.)

Jędrzejów, 3 V 1954, 1 ♀, leg. J. KARCZEWSKI.

Gatunek nowy dla Polski. Owady dorosłe spotyka się wczesną wiosną na kwitnących wierzbach. Znany z całej Europy.

Penthesilea berberina (FABR.)

Puławy, V–VI 1908, 1 ♀, ex coll. P.I.N.G.W.

Gatunek bardzo rzadki. Z Polski znany tylko z Pomorza (KARL, 1935; SCHROEDER, 1910) Rozprzestrzeniony w Europie.

Penthesilea ranunculi (PANZ.)

Jędrzejów, 29 IV 1954, 2 ♀♀, VI 1955, 1 ♂, leg. J. KARCZEWSKI.

Gatunek nowy dla Polski. Owady dorosłe występują wczesną wiosną, najczęściej można je spotkać na kwitnących iwach. Rozprzestrzeniony w całej Europie.

Spilomyia diophthalma (L.)

Puszcza Kampinowska, 11 VII 1955, 1 ♀, 17 VII 1955, 1 ♂, leg. R. TROJANOWA. Pow. Sochaczew: Myszory, 14 VII 1955, 1 ♀, leg. A. MOŃKO. Częstochowa, 17 VIII 1951, 1 ♀, leg. W. J. PUŁAWSKI.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Z innych części Polski wymieniany z Pomorza (CZWAŁINA, 1893; KARL, 1935; SCHROEDER, 1911) i z Karpat (NOWICKI, 1873). Znany z Europy i Afryki północnej.

Syrphinae

Syrphus annulatus (ZETT.)

Pieniny, 15–30 VIII 1955, 2 ♀♀, leg. ekipa I. Z. PAN. Warszawa-Młociny, 23 V 1956, 1 ♀, leg. R. TROJANOWA.

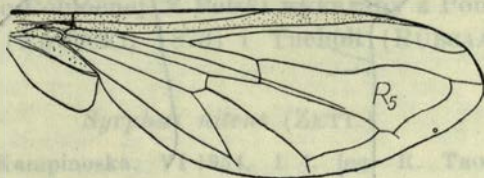
Okazy łowiono na podmokłych łąkach. Gatunek znany z Europy. Z Polski znany tylko z Pomorza (KARL, 1935).

Syrphus lapponicus (ZETT.)

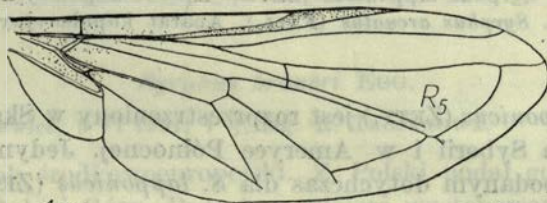
Pieniny, 15–30 VIII 1955, 1 ♂, leg. ekipa I. Z. PAN. Pow. Bystrzyca Kłodzka: Radochów koło Stronia Śląskiego, 14 VII 1956, 1 ♂, leg. A. GOLJAN. Pow. Ząbkowice Śląskie: Bardo, 7 VI 1956, 1 ♂, leg. A. MOŃKO. Poza tym w zbiorach I. Z. PAN znajdują się okazy ze zbioru G. SCHROEDERA – Pow. Jelenia Góra: Szklarska Poręba, VIII 1904, 5 ♂♂, 5 ♀♀, leg. G. SCHROEDER i ze zbioru O. KARLA – Słupsk, 26 IV 1912, 1 ♀, 24 VI 1940, 1 ♂, leg. O. KARL.

Wszystkie okazy ze zbiorów G. SCHROEDERA i O. KARLA są przez nich błędnie oznaczone jako *Syrphus arcuatus* (FALL.), który jest gatunkiem zbliżonym do *S. lapponicus* (ZETT.). Materiały te były publikowane zarówno przez G. SCHROE-

1mm

1

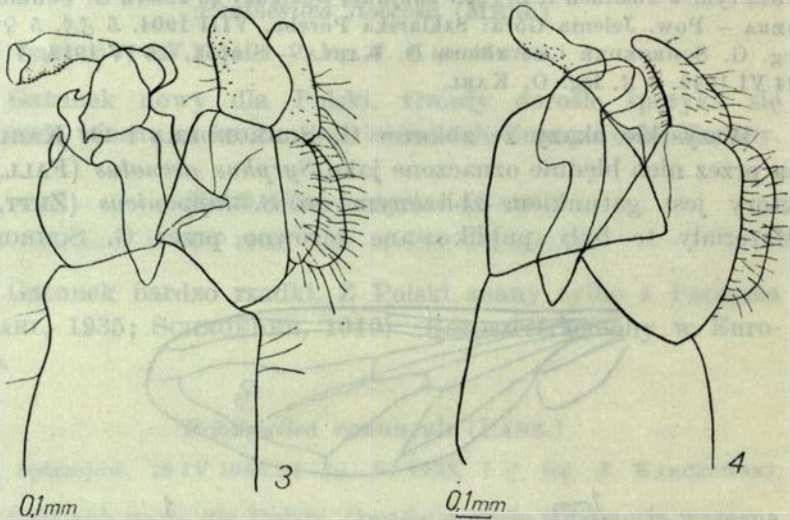
1mm

2

Rys. 1. *Syrphus lapponicus* (ZETT.). Skrzydło.Rys. 2. *Syrphus arcuatus* (FALL.). Skrzydło.

DERA (1909), jak i przez O. KARLA (1935). Dipterolodzy W. LUNDBECK (1916) i R. COE (1953) podają, że *S. lapponicus* (ZETT.) różni się od *S. arcuatus* (FALL.) przede wszystkim silniejszym wygięciem komórki R_5 [rys. 1, 2] na skrzydło i odmiennym ubarwieniem śródplecza, mianowicie *S. lapponicus* (ZETT.) ma śródplecze metalicznie zielone, a *S. arcuatus* (FALL.) ciemnoniebieskie. Ponadto wyraźne różnice między tymi gatunkami

stwierdziłam w budowie poszczególnych elementów samczych aparatów kopulacyjnych [rys. 3, 4].

Rys. 3. *Syrphus lapponicus* (ZETT.). Aparat kopulacyjny samca.
Rys. 4. *Syrphus arcuatus* (FALL.). Aparat kopulacyjny samca.

S. lapponicus (ZETT.) jest rozprzestrzeniony w Skandynawii, Anglii, na Syberii i w Ameryce Północnej. Jedynym stanowiskiem podanym dotychczas dla *S. lapponicus* (ZETT.) z Polski są Tatry (LOEW, 1870).

Syrphus auricollis (MEIG.)

Pow. Zamość: Szczebrzeszyn, 25 V 1955, 1 ♀, leg. B. PISARSKI.
Warszawa-Natolin, 2 IV 1957, 1 ♀, leg. R. TROJANOWA.

Gatunek rozprzestrzeniony w Europie i północnej Afryce. Z Polski wymieniany z następujących okolic: Pomorze (KARL, 1935; CZWALINA, 1893), Dolina Sądecka (NOWICKI, 1873), Warszawa (SZNABL, 1881).

Syrphus nitidicollis MEIG.

Puszcza Kampinoska, 12 V 1957, 1 ♀, leg. P. TROJAN.

Gatunek znany z Europy, nowy dla Polski środkowej. Dotychczas wymieniany z Pomorza (KARL, 1935; CZWALINA, 1893), Tucholi (RÜBSAAMEN, 1901) i Doliny Sądeckiej (NOWICKI, 1873).

Syrphus latifasciatus MACQ.

Pieniny, 15–30 VII 1955, 1 ♂, leg. ekipa I. Z. PAN. Puszcza Kampinoska, 12 VII 1956, 1 ♂, leg. W. MIKOŁAJCZYK.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Rozmieszczony w Europie i Ameryce Północnej. Z Polski wykazany z Pomorza (KARL, 1935), Tatr (NOWICKI, 1873) i Tucholi (RÜBSAAMEN, 1901).

Syrphus nitens (ZETT.)

Puszcza Kampinoska, VI 1954, 1 ♂, leg. R. TROJANOWA, 6 VI 1956, 1 ♂, leg. P. TROJAN.

Gatunek rzadki, rozmieszczony w całej Europie. Z Polski dotychczas wymieniany tylko z Pomorza (KARL, 1935).

Syrphus braueri EGG.

Skierniewice, 9 VI 1951, 1 ♂, leg. R. TROJANOWA.

Gatunek środkowoeuropejski. Z Polski podał go NOWICKI (1873) z Babiej Góry. Powyższe miejsce występowania w okolicach Warszawy jest drugim stwierdzonym stanowiskiem tego gatunku w Polsce.

Syrphus trianguliferus (ZETT.)

Puszcza Kampinoska, 12 V 1957, 1 ♀, leg. P. TROJAN.

Gatunek rzadko spotykany. Dotychczas z Polski wymieniany z Pomorza (KARL, 1935; CZWALINA, 1893) oraz z Doliny Sądeckiej (NOWICKI, 1873). Gatunek środkowo i północnoeuropejski.

Syrphus euchroma KOW.

Pow. Zabkowice Śląskie: Muszkowice, 19 IV 1953, 1 ♂, leg. A. MOŃKO. Stupsk, 10 V 1935, 1 ♀, leg. O. KARL. Szczecin, 19 V 1908, 1 ♀, 19 V 1912, 1 ♀ i bez daty 2 ♀♀, leg. G. SCHROEDER.

Z Polski dotychczas nie podawany. Gatunek rzadki, spotykany w północnej i środkowej Europie.

Syrphus lasiophthalma (ZETT.)

Wrocław, 29 IV 1954, 1 ♂, leg. W. J. PULAWSKI.

Gatunek dość rzadki, znany z Europy środkowej i północnej. Z Polski wymieniany tylko z Pomorza (KARL, 1935; CZWALINA, 1893) i Karpat (NOWICKI, 1873).

Ischyrosyrphus glaucius (L.)

Pow. Suwałki: Pobrzeże jez. Hańcza, 20 VIII 1957, 1 ♀, leg. E. KOSTROWICKA. Pow. Bystrzyca Kłodzka: g. Śnieżnik, 17 VII 1956, 1 ♂, leg. A. RIEDEL. Stronie Śląskie, 13 VII 1956, 2 ♀♀, leg. A. RIEDEL. Radochów, 13 VII 1956, 2 ♂♂, 14 VII 1956, 1 ♂, leg. A. GOLJAN.

Gatunek znany z Europy. Z Polski wykazany z Pomorza (KARL, 1935; SCHROEDER, 1909), Tatr (BOBEK, 1890; NOWICKI, 1873) i Puszczy Białowieskiej (SACK, 1925).

Ischyrosyrphus laternarius (MÜLL.)

Pow. Jelenia Góra: Szklarska Poręba, 21 VII 1954, 1 ♀, leg. W. J. PULAWSKI.

Gatunek rzadszy niż *Ischyrosyrphus glaucius* (L.). Rozprzestrzeniony w Europie i Ameryce Północnej. Z Polski wykazany z Tatr (BOBEK, 1890) i z Krzeszowic koło Krakowa (NOWICKI, 1870).

Xanthandrus comtus (HARR.)

Pow. Suwałki: Uroczysko Stara Hańcza, 27 VIII 1957, 1 ♀ i Pobrzeże jez. Hańcza, 20 VIII 1957, 1 ♂, leg. E. KOSTROWICKA.

Gatunek występujący w Europie. Dotychczas wymieniany z Polski tylko z Pomorza Zachodniego (SCHROEDER, 1909), Śląska (PAX, 1921) i Skierniewic (TROJANOWA, 1953).

Xanthogramma ornatum (MEIG.)

Puszcza Kampinoska, 27 V 1955, 1 ♂, leg. P. TROJAN. Pow. Pruszków: Podkowa Leśna, 10 VII 1955, 1 ♂, leg. B. PISARSKI. Pieniny, 15–30 VIII 1956, 1 ♂, 1 ♀, leg. ekipa I. Z. PAN. Kraków-Łagiewniki, 1 VII 1956, 1 ♀, leg. R. TROJANOWA.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Szeroko rozprzestrzeniony w Europie. Z Polski wykazany z Pomorza (CZWAŁINA, 1893), Tatr (BOBEK, 1893; LOEW, 1870), Przemysła (NOWICKI, 1870) i Tucholi (RÜBSAAMEN, 1901).

Xanthogramma citrofasciatum (DEG.)

Wrocław, 3 V 1953, 1 ♂, 1 ♀, leg. A. MOŃKO.

Gatunek znany z Europy, u nas rzadko spotykany. Dotychczas z Polski znany tylko z Pomorza (KARL, 1935; SCHROEDER, 1909; CZWAŁINA, 1893) i Podkarpacia (NOWICKI, 1873).

Melangyna quadrimaculata (VERR.)

Pow. Kłodzko: Polanica Zdrój, 25 IV 1954, 3 ♂♂, 1 ♀, leg. A. RIEDEL.

Gatunek bardzo rzadki, owady dorosłe pojawiają się wczesną wiosną (marzec—kwiecień). Jedynym stanowiskiem tego gatunku podanym z Polski jest Słupsk na Pomorzu (KARL, 1935). Znany ze środkowej i północnej Europy oraz z Syberii.

Spathiogaster ambulans (FABR.)

Pow. Maków Podhalański: Zawoja, 5 VII 1955, 1 ♂, 6 VII 1955, 1 ♂, leg. A. RIEDEL. Pow. Jelenia Góra: Szklarska Poręba, VI–VIII 1905 i 1910, 23 okazy ♂♂ i ♀♀, leg. G. SCHROEDER.

Gatunek ten występuje w środkowej i południowej Europie. Z Polski był wykazany tylko z jednego stanowiska, a mianowicie z Gronika w Tatrach (BOBEK, 1890). Prawdopodobnie *Spathiogaster ambulans* (FABR.) osiąga w Polsce swą północną granicę zasięgu.

*Sphegininae**Sphagina clunipes* (FALL.)

Pow. Zamość: Szczebrzeszyn, 25 V 1955, 5 ♂♂, 1 ♀, leg. B. PISARSKI.

Gatunek znany z Europy. Z Polski wykazany z Pomorza (CZWAŁINA, 1893; SPEIZER, 1824; SCHROEDER, 1911), Tatr (NOWICKI, 1873; BOBEK, 1820), Skierniewie (SZNABL, 1881) i ze Śląska (ZELLER, 1843).

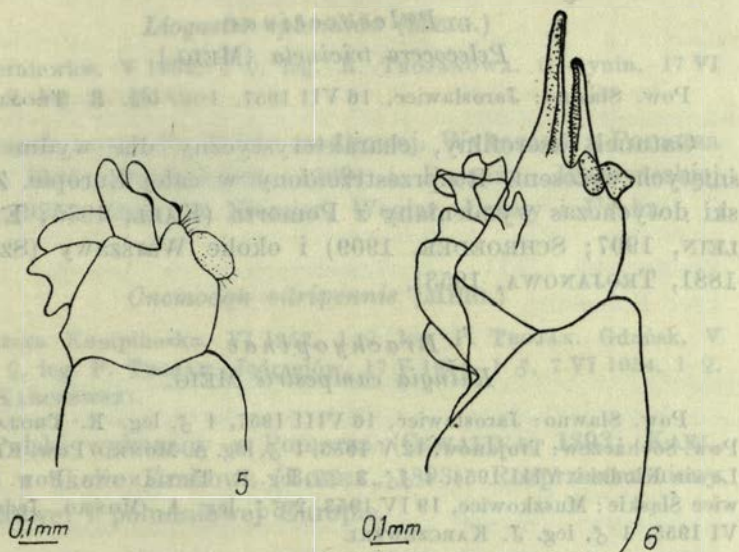
Sphagina kimakowiczi STROBL.

Szczecin, 18 VI 1910, 1 ♀, leg. G. SCHROEDER. Słupsk, 29 VI 1911, 1 ♀, 17 VII 1913, 1 ♂, 17 VI 1919, 1 ♂, 8 VI 1938, 1 ♂, 9 VI 1938, 1 ♂, 27 VI 1938, 1 ♂, leg. O. KARL.

Materiały te były błędnie oznaczone przez wymienionych dipterologów. SCHROEDER oznaczył swój okaz jako *S. clunipes* (FALL.), różni się on jednak od tego gatunku już na pierwszy rzut oka ubarwieniem guzów barkowych. Jest ono cytrynowożółte, gdy u okazów *S. clunipes* (FALL.) jest szarobrunatne, zarówno u samicy jak i u samców. Pozostałe okazy, pochodzące ze zbioru O. KARLA, były przez niego oznaczone jako *S. germanica* BECK. BECKER opisał ten gatunek w 1921 roku na podstawie czterech okazów samców pochodzących ze Śląska. Oryginalny opis jest jednak bardzo ogólnikowy i niewystarczający, nie ilustrowany przy tym żadnym rysunkiem. A. STACKELBERG (1953) opracowując rewizję palearktycznych gatunków rodzaju *Sphagina* MEIG. pominął opisany przez BECKERA gatunek, uważając jego opis za niedostateczny. Po dokładnym przebadaniu wydaje mi się, że okazy ze zbioru O. KARLA odpowiadają całkowicie opisowi *S. kimakowiczi* STROBL. Dla sprawdzenia wypreparowałam aparaty kopulacyjne samców wyżej wymienionych okazów. Odpowiadają one prawie zupełnie rysunkom podanym przez COLLINA dla *S. kimakowiczi* STROBL. Dla porównania daję tu rysunek aparatu kopulacyjnego samca *S. kimakowiczi* STROBL ze zbioru O. KARLA i *S. clunipes* (FALL.) [rys. 5, 6]. Różnią się one dość wyraźnie budową gonopodów — u *S. clu-*

nipes (FALL.) są one długie i sztyletowate, u *S. kimakowiczi* STROBL krótkie i zgrubiałe.

Rys. 5. *Sphegina kimakowiczi* STROBL. Aparat kopulacyjny samca.

Rys. 6. *Sphegina clunipes* (FALL.). Aparat kopulacyjny samca.

S. kimakowiczi STROBL jest rozprzestrzeniony w Europie środkowej i północnej: znany jest z Finlandii, Łotwy, europejskiej części ZSRR i Austrii. Z Polski nie był dotychczas podawany.

Neoscia aenea (MEIG.)

Skierniewice, 5 V 1951, 1 ♀, leg. R. TROJANOWA.

Gatunek znany z Europy, dość rzadko spotykany. Z Polski wykazany jedynie z Pomorza (CZWAŁINA, 1893), tak że Skierniewice są drugim stanowiskiem tego gatunku w kraju.

Neoscia geniculata (MEIG.)

Toruń, 28 V 1953, 2 ♂♂, 1 ♀, leg. P. TROJAN.

Gatunek środkowoeuropejski i syberyjski, bardzo rzadki. A. STACKELBERG (1955) podaje go z okolic Leningradu, Char-

kowa, Zakaukazia, północnego Kazachstanu i Syberii. Z Polski dotychczas nie podawany.

Pelecocerinae

Pelecocera tricineta (MEIG.)

Pow. Sławno: Jarosławice, 16 VII 1957, 1 ♀, leg. R. TROJANOWA.

Gatunek kserofilny, charakterystyczny dla wydm porośniętych wrzosem. Rozprzestrzeniony w całej Europie. Z Polski dotychczas wymieniany z Pomorza (KARL, 1935; ENDERLEIN, 1907; SCHROEDER, 1909) i okolic Warszawy (SZNABL, 1881, TROJANOWA, 1953).

Brachyopinae

Rhingia campestris MEIG.

Pow. Sławno: Jarosławice, 16 VIII 1957, 1 ♂, leg. R. TROJANOWA. Pow. Sochaczew: Trojanów, 12 V 1955, 1 ♂, leg. A. MOŃKO. Pow. Kłodzko: Lewin Kłodzki, VIII 1954, 4 ♂♂, 3 ♀♀, leg. R. TROJANOWA. Pow. Ząbkowice Śląskie: Muszkowice, 19 IV 1953, 2 ♂♂, leg. A. MOŃKO. Jędrzejów, VI 1955, 1 ♂, leg. J. KARCZĘWSKI.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Z innych obszarów kraju wymieniany z Pomorza (KARL, 1935; SPEIZER, 1924; SCHROEDER, 1909) i z Przemyśla (NOWICKI, 1870). Znany z całej Europy.

Chilosiinae

Chrysogaster solstitialis FALL.

Puszcza Kampinoska, 8 VII 1954, 1 ♂, leg. R. TROJANOWA, 12 VII 1954, 2 ♂♂, leg. P. TROJAN. Pow. Kłodzko: Lewin Kłodzki, VIII 1954, 1 ♂, 1 ♀, leg. R. TROJANOWA. Pow. Częstochowa: Złoty Potok, 1—15 VIII 1956, 1 ♀, leg. R. TROJANOWA.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Znany z całej Europy. Z Polski wykazany z Pomorza (CZWAŁINA, 1893; KARL, 1935) i Tatr (NOWICKI, 1873; BOBEK, 1893; LOEW, 1870).

Orthoneura frontalis LW.

Jędrzejów, 15 V 1954, 1 ♀, leg. J. KARCZĘWSKI.

Gatunek dość rzadki. Powyższy okaz został złowiony na kwitnącej czeremsze. Z Polski wykazany tylko z Pomorza

(KARL, 1935; CZWALINA, 1893). Znany ze środkowej i południowej Europy.

Liogaster splendida (MEIG.)

Skierniewice, V 1953, 1 ♀, leg. R. TROJANOWA. Gostynin, 17 VI 1955, 1 ♀, leg. A. MOŃKO.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Wykazany z Pomorza (KARL, 1935; SCHROEDER, 1909) i Puszczy Białowieskiej (SACK, 1925). Znany z Niemiec, Węgier, Łotwy i Uralu.

Cnemodon vitripennis (MEIG.)

Puszcza Kampinoska, VI 1952, 1 ♀, leg. P. TROJAN. Gdańsk, V 1953, 1 ♀, leg. P. TROJAN. Jędrzejów, 17 V 1954, 1 ♂, 7 VI 1954, 1 ♀, leg. J. KARCZEWSKI.

Z Polski wykazany z Pomorza (CZWALINA, 1893; KARL, 1935) i z okolic Krakowa (BOBEK, 1893). Rozprzestrzeniony w środkowej i południowej Europie.

Cnemodon fulvimanus (ZETT.)

Warszawa-Powsin, 12 V 1956, 1 ♂, leg. A. GAJEWSKI. Słupsk, 10 V 1913, 1 ♂, 20 V 1919, 1 ♂, 13 V 1936, 1 ♂, leg. O. KARL.

Gatunek środkowo i północnoeuropejski. Z Polski nie był dotychczas wykazany.

Ferdinandea ruficornis (FABR.)

Puszcza Kampinoska, 27 VI 1954, 3 ♀♀, leg. R. TROJANOWA, 8 VIII 1954, 1 ♂, leg. A. MOŃKO.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Rozprzestrzeniony w Europie środkowej i południowej. Z Polski wykazany jedynie z Pomorza (KARL, 1935; CZWALINA, 1893; SCHROEDER, 1911).

Ferdinandea nigrifrons EGG.

Pow. Gostynin: Topólno, 12 VI 1955, 1 ♂, leg. A. MOŃKO. Jędrzejów, VI 1955, 1 ♂, leg. J. KARCZEWSKI.

Gatunek dość rzadki, obejmujący swym zasięgiem Europę środkową. Z Polski był dotychczas wykazany tylko z Pomorza (CZWAŁINA, 1893; KARL, 1935).

Pipiza quadrimaculata (PANZ.)

Puszcza Kampinoska, VI 1952, 4 ♀♀, leg. P. TROJAN. Pow. Zamość: Zwierzyniec, 27 V 1955, 1 ♀, leg. B. PISARSKI.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Poza tym znany z Tatr (LOEW, 1870; NOWICKI, 1873; BOBEK, 1890), Śląska (BECKER, 1921) i z Pomorza (KARL, 1935; CZWAŁINA, 1893; SCHROEDER, 1911). Rozprzestrzeniony w Europie i Ameryce Północnej.

Pipiza austriaca MEIG.

Puszcza Kampinoska, 6 VII 1954, 1 ♂, 19 VII 1954, 1 ♀, 4 VIII 1955, 1 ♂, leg. R. TROJANOWA, 6 VII 1954, 2 ♀♀, leg. P. TROJAN.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Poza tym wykazany z Krakowa (BOBEK, 1893), ze wschodnich Sudetów (PAX, 1921) i z Doliny Sądeckiej (NOWICKI, 1873). Rozprzestrzeniony w Europie.

Pipiza fenestrata MEIG.

Warszawa-Zaborówek, 11 V 1955, 1 ♂, leg. H. BANIA.

Gatunek środkowoeuropejski. Z Polski dotychczas nie wykazywany.

Chilosia latifacies LW.

Puszcza Białowieńska, 22 VII 1955, 1 ♀, leg. A. RIEDEL.

Gatunek u nas rzadko spotykany, wykazany tylko z Pomorza (KARL, 1935). Znany jest ze środkowej i południowej Europy oraz z północnej Afryki i Azji Mniejszej.

Chilosia bergenstammi BECK.

Pow. Pruszków: Brwinów, 1 V 1950, 1 ♂, leg. A. RIEDEL.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Wymieniany dotychczas z Pomorza (KARL, 1935; SCHROEDER, 1913) oraz ze Ślą-

ska (BECKER, 1894; MALSKI, 1957). Rozprzestrzeniony w Europie północnej i środkowej.

Chilosia albipila MEIG.

Tatry-Żar, 13 V 1955, 1 ♂, 14 V 1955, 2 ♀♀, leg. B. PISARSKI.
Jędrzejów, 3 V 1954, 1 ♂, leg. J. KARCZEWSKI.

Gatunek znany z Europy. Z Polski wymieniany tylko z Pomorza (KARL, 1935; SCHROEDER, 1909) i ze Śląska (MALSKI, 1957). Owady dorosłe poławiane były na kwitnących iwach i wierzbach.

Chilosia langhofferi BECK.

Jędrzejów, 3 V 1954, 1 ♂, leg. J. KARCZEWSKI.

Gatunek rzadki, znany z Niemiec, Austrii i z Dalmacji (BECKER, 1894). Wymieniony okaz był złowiony na kwitnących wierzbach.

Chilosia rotundiventris BECK.

Wrocław-Ciążyn, 29 IV 1956, 1 ♂, 1 ♀, leg. R. TROJANOWA, 29 IV 1956, 1 ♀, leg. A. MOŃKO. Pow. Sochaczew: Trojanów, 12 V 1955, 1 ♂, leg. A. MOŃKO.

Gatunek znany z Europy środkowej i południowej. Z Polski nie był dotychczas wykazany.

Chilosia fraterna MEIG.

Puszcza Kampinoska, 16 V 1954, 1 ♂, leg. R. TROJANOWA, 29 V 1955, 2 ♀♀, leg. P. TROJAN. Warszawa-Młociny, 23 V 1956, 1 ♀, leg. R. TROJANOWA. Skierniewice, V 1953, 1 ♀, leg. R. TROJANOWA.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Dotychczas wymieniany był z Pomorza (CZWAŁINA, 1893; KARL, 1935; SCHROEDER, 1913) i ze Śląska (BECKER, 1894). Znany z Europy środkowej i północnej. Owady dorosłe poławiane były wiosną na podmokłych łąkach, porośniętych kwitnącymi kaczeciami.

Chilosia mutabilis (FALL.)

Puszcza Kampinoska, VI 1952, 1 ♂, leg. P. TROJAN. Jędrzejów, VI 1955, 3 ♂♂, leg. J. KARCZEWSKI.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Wykazany był dotychczas z Tatr (NOWICKI, 1873), Śląska (MAŁSKI, 1957) i Pomorza (ENDERLEIN, 1907; CZWALINA, 1893; KARL, 1935; SCHROEDER, 1913). Rozprzestrzeniony w Europie i północnej Afryce.

Chilosia grisella BECK.

Pow. Maków Podhalański: Zawoja-Barańcowo, 5 VII 1955, 1 ♂, leg. A. RIEDEL.

Gatunek alpejski, znany z Niemiec i Szwajcarii. Z Polski wykazany ze Śląska (BECKER, 1894).

Chilosia pubera ZETT.

Warszawa-Młociny, 23 V 1956, 1 ♀, leg. A. Mońko. Jędrzejów, 4 V 1954, 1 ♂, 15 V 1954, 1 ♀, leg. J. KARCZEWSKI.

Gatunek nowy dla Polski środkowej. Wymieniany z Tatr (NOWICKI, 1873; LOEW, 1870), Puszczy Białowieskiej (SACK, 1925), Śląska (BECKER, 1894) i Pomorza (CZWALINA, 1893; KARL, 1935). Znany z północnej i środkowej Europy. Owady dorosłe polawia się wiosną na kwitnących wierzbach i czeremchach.

Chrysotoxinae

Chrysotoxum cautum (HARR.)

Pow. Pińczów: Krzyżanowice, 14 VI 1956, 1 ♀, Skowronno, 13 VI 1957, 1 ♀, leg. ekipa I. Z. PAN.

Gatunek znany z Europy, w Polsce dość rzadko spotykany. Wymieniany z Pomorza (SCHROEDER, 1909; KARL, 1935). Występuje na mokrych łąkach.

Chrysotoxum arcuatum (L.)

Pow. Olkusz: Ojców, 5 VIII 1954, 1 ♀, leg. B. PISARSKI, Pieskowa Skała, 7 VIII 1954, 1 ♀, leg. A. RIEDEL. Pow. Ustrzyki Dolne: Ustrzyki Górne, 11 VIII 1952, 1 ♀, leg. A. RIEDEL.

Gatunek rozprzestrzeniony w całej Europie. Z Polski podany był z Pomorza (SCHROEDER, 1909; CZWALINA, 1893; KARL, 1935) i Tatr (LOEW, 1870; BOBEK, 1890; NOWICKI, 1873).

Chrysotoxum lineare (ZETT.)

Pow. Sochaczew: Myszory, 14 VII 1955, 1 ♀, leg. A. Mońko. Pow. Pińczów: Grabowiec koło Krzyżanowic, 1 VII 1957, 1 ♂, Krzyżanowice, 30 VII 1956, 1 ♂, leg. ekipa I. Z. PAN.

Gatunek znany z Europy, spotykany rzadko. Z Polski znany był dotychczas z Warszawy (SZNABL, 1881) i Puszczy Kampinoskiej (TROJANOWA, 1953).

PIŚMIENNICTWO

- BECKER Th. 1894. Revision der Gattung *Chilosia* MEIGEN. Nova Acta Leop. Carol., Halle, **56**, 521 str., 13 tabl.
- BECKER Th. 1921. Neue Dipteren aus meiner Sammlung. Mitt. Zool. Mus., Berlin, **10**, str. 1—93, 28 rys.
- BEZZI M., STEIN P. 1907. *Syrphidae*. W opracowaniu zbiorowym „Katalog der Paläarktischen Dipteren”, III, pod redakcją BECKER Th., BEZZI M., STEIN P., KERTÉSZ K., Budapest, 158 str.
- BOBEK K. 1890. Przyczynek do fauny muchówek tatrzańskich. Spraw. Kom. Fizyogr., Kraków, **25**, str. 218—242.
- BOBEK K. 1893. Przyczynek do fauny muchówek Krakowskiego okręgu. Spraw. Kom. Fizyogr., Kraków, **28**, str. 8—28.
- COE R. L. 1953. *Diptera-Syrphidae*. W opracowaniu zbiorowym „Hand-books for the identification of British Insects”, X, 1, London, 98 str., 46 tabl.
- COLLIN J. E. 1937. Notes on *Syrphidae* (Diptera). II. Entom. Month. Mag., London, **73**, str. 182—185.
- CZWAŁINA G. 1893. Neues Verzeichniss der Fliegen Ost- und Westpreussens. Osterprogr. Altstadt. Gymn., Königsberg, 4 nlb. + 34 str.
- ENDERLEIN G. 1907. Biologisch-faunistische Moor- und Dünen-Studien. Ber. Westpr. Bot.-Zool. Ver. Danzig, **30**, str. 54—238.
- KARL O. 1935. Die Fliegenfauna Pommerns. *Diptera Brachycera*. Stettin. ent. Ztg., Stettin, **96**, str. 106—159.
- LOEW H. 1870. O dypterach na Galicyjskich stokach Tatr spostrzeżonych. Roczn. Tow. Nauk. Krak., Kraków, **52**, str. 155—183.
- LUNDBECK W. 1916. *Diptera Danica*. Genera and Species of Flies hitherto found in Denmark. *Lonchopteridae, Syrphidae*. V. Copenhagen, 603 str., 202 rys.
- MAŁSKI K. 1957. Śląskie gatunki rodzaju *Chilosia* MEIG. (*Diptera, Syrphidae*). Pol. Pismo entom., Wrocław, **26**, str. 233—248.

- NOWICKI M. 1870. Zapiski fauniczne. Spraw. Kom. Fizyogr., Kraków, 4, str. 1—23.
- NOWICKI M. 1873. Beiträge zur Kenntnis der Dipterenfauna Galiziens. Krakau, 35 str.
- PAX F. 1921. Die Tierwelt Schlesiens. Jena, 342 str.
- RÜBSAAMEN E. H. 1901. Bericht über meine Reise durch die Tuholer Heide. Schr. naturf. Ges. Danzig, 10, str. 1—70.
- SACK P. 1925. Die Zweiflügler des Urwaldes von Bialowies. Abh. math.-phys. Kl. Bay. Akad. Wiss., Suppl., München, 5, str. 259—277.
- SACK P. 1930. *Syrphidae*. W opracowaniu zbiorowym „Die Tierwelt Deutschlands” pod redakcją F. DAHLA, 20, IV, Jena, 142 str.
- SACK P. 1930. *Syrphidae*. W opracowaniu zbiorowym „Die Fliegen der paläarktischen Region” pod redakcją E. LINDNERA, Stuttgart, 451 str., 389 rys., 18 tabl.
- SCHROEDER G. 1909. Beiträge zur Dipterenfauna Pommerns. Stettin. ent. Ztg., Stettin, 70, str. 353—367.
- SCHROEDER G. 1910. Beiträge zur Dipterenfauna Pommerns. Stettin. ent. Ztg., Stettin, 71, str. 353—369.
- SCHROEDER G. 1911. Beiträge zur Dipterenfauna Pommerns. Stettin. ent. Ztg., Stettin, 72, str. 343—368.
- STACKELBERG A. 1953. Kratkij obzor palearkticeskich vidov roda *Sphegina* MEIG. (*Diptera*, *Syrphidae*). Trav. Inst. zool. Acad. Sci. URSS, Moskwa—Leningrad, 13, str. 373—386, 34 rys.
- STACKELBERG A. 1955. Palearkticeskije vidy roda *Neoscia* WILL. (*Diptera*, *Syrphidae*). Trav. Inst. zool. Acad. Sci. URSS, Moskwa—Leningrad, 21, str. 342—352, 6 rys.
- SZNABL J. 1881. Spis owadów dwuskrzydłych zebranych w Królestwie Polskiem i Gubernii Mińskiej. Pam. Fiz., Warszawa, 1, str. 357—390.
- SPEIZER. P. 1924. Vorarbeiten zu einer Dipterenfauna der Provinz Ostpreussens. Schr. phys.-ökon. Ges., Königsberg, 64, str. 7—18.
- TROJANOWA R. 1935. *Syrphidae* okolic Warszawy (*Diptera*). Fragm. faun. Mus. zool. polon., Warszawa, 6, str. 449—463.
- ZELER. P. C. 1843. Die schlesischen Arten der Diptere ngattung *Sphegina*. Stett. ent. Ztg., Stettin, 10, str. 302—305.

РЕЗЮМЕ

Работа содержит фаунистические данные относящиеся к нахождению в Польше 68 видов *Syrphidae*, из которых 10 являются новыми для польской фауны, а именно: *Mallota tricolor* LW., *Penthesilea floccosa* (MEIG.), *Penthesilea ranunculi* (PANZ.), *Neoscia geniculata* (MEIG.), *Sphegina kimakowiczi*

STROBL, *Chilosia rotundiventris* BECK., *Chilosia langhofferi* BECK., *Pipiza fenestrata* MEIG., *Cnemodon fulvimanus* (ZETT.) и *Syrphus euchroma* KOW.

SUMMARY

The paper contains faunistic data concerning the occurrence in Poland of 68 species of *Syrphidae*, of which 10 are new for the Polish fauna. These are: *Mallota tricolor* LW., *Penthesilea floccosa* (MEIG.), *Penthesilea ranunculi* (PANZ.), *Neoascia geniculata* (MEIG.), *Sphegina kimakowiczi* STROBL, *Chilosia rotundiventris* BECK., *Chilosia langhofferi* BECK., *Pipiza fenestrata* MEIG., *Cnemodon fulvimanus* (ZETT.) and *Syrphus euchroma* KOW.

Wydawnictwo Naukowe PWN
 Warszawa, ul. Miodowa 8
 00-613 Warszawa

Redaktor pracy - mgr A. Riedel

Państwowe Wydawnictwo Naukowe - Warszawa 1959
 Nakład 1700+100 egz. Ark. wyd. 1,25, druk. 13/8. Papier druk. sat. kl. III, 80g, B1.
 Cena zł 10, - Nr zam. 1104/58. L-11
 Wrocławska Drukarnia Naukowa